

Datum
2025-02-20

Diarienummer
SN-2024/2298.103

Handläggare
Åsa Johansson
08-535 300 00
asa.johansson@huddinge.se

Socialnämnden

Huddinge kommuns remissvar över promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (DS S2024/02012)

Förslag till beslut

Socialnämnden överlämnar bilaga 1, daterad 2025-02-20, till socialdepartementet som Huddinge kommuns yttrande över remissen *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)*

Sammanfattning

Promemorian *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)* har inkommit till kommunen från socialdepartementet för yttrande.

Förslaget ska syfta till att ge stöd tidigt till barn, unga och deras vårdnadshavare för att förhindra en negativ utveckling samt att särskilt förebygga och förhindra att barn och unga far illa, involveras i eller ägnar sig åt kriminalitet.

Utredningen föreslår bland annat att socialnämnden ska få:

- besluta att barn, unga och vårdnadshavare ska delta i insatser i öppna former när samtycke saknas
- besluta att vårdnadshavaren ska följa särskilda föreskrifter avseende barnets dagliga omsorg
- besluta att barnet eller den unge ska följa särskilda föreskrifter avseende skolgång, fritidsaktiviteter, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, skyldighet att vara nykter och drogfri och skyldighet att under vissa tider vara hemma
- följa genomförandet av insatser och särskilda föreskrifter, i första hand genom kontakt med de berörda
- kalla till samtal vid bristande efterlevnad av beslut om insatser och särskilda föreskrifter
- förena beslut om insatser med vite
- begära handräckning av polisen
- besluta om elektronisk övervakning, fotboja, om barnet har fyllt 15 år

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Socialförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Hälsövägen 7

Tfn vxl 08-535 300 00

sof@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2025-02-20

Diarienummer
SN-2024/2298.103

- besluta om drogtest
- kalla vårdnadshavare och barnet eller den unge till ett allvarssamtal

Beskrivning av ärendet

Allmänt

Den 18 november 2024 inkom promemorian *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas* (Ds 2024:30) från Socialdepartementet för yttrande (bilaga 2).

Socialnämnden har givits möjlighet att granska och lämna synpunkter på förslagen som presenteras i promemorian.

För läsning av promemorian i sin helhet, se bifogad hänvisning under rubriken bilagor i detta tjänsteutlåtande, sid 5.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår att socialnämnders befogenheter att besluta om insatser i öppna former och särskilda föreskrifter till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke till dessa saknas ska regleras i en ny lag; *Lagen om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas* (LIV).

Beslut till vårdnadshavare - insatser och särskilda föreskrifter

Beslut om insatser till vårdnadshavare ska kunna fattas vid risk för att barnet utsätts för fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller annat missförhållande i hemmet eller vid risk att barnet kommer att utveckla ett missbruk av beroendeframkallande medel, involveras i eller ägna sig åt brottslig verksamhet eller uppvisa annat socialt nedbrytande beteende.

Beslut om särskilda föreskrifter ska kunna fattas avseende frågor som rör skyldigheter gällande den dagliga omsorgen, som att delta i föräldramöten, hjälpa barnet till en fritidsaktivitet eller att upprätthålla vissa rutiner i vardagen. Föreskrifterna ska utgöra ett komplement till beslut om insatser enligt LIV där vårdnadshavaren har behov av tydliga och konkreta instruktioner.

Beslut till barn och unga – insatser och särskilda föreskrifter

Beslut ska kunna fattas om deltagande i insatser om det finns en risk att barnet eller den unge kommer att utveckla ett missbruk av beroendeframkallande medel, involveras i eller ägna sig åt brottslig verksamhet eller uppvisa något annat socialt nedbrytande beteende.

Vid beslut om insatser till barn och unga ska socialnämnder få besluta om särskilda föreskrifter avseende skolgång, fritidsaktivitet, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet samt skyldighet att iaktta nykterhet, drogfrihet samt att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller annan anvisad plats.

Uppföljning och kontroll

Socialnämnden ska följa genomförandet av insatser och särskilda föreskrifter enligt LIV genom regelbundna kontakter med barnet/ungdomen och

Datum
2025-02-20

Diarienummer
SN-2024/2298.103

vårdnadshavare. Socialnämnden ska få ta de kontakter som behövs och barn ska få höras utan vårdnadshavares samtycke eller närvaro. Kontrollen ska ske inom ramen för socialnämndens ansvar för uppföljning.

Socialnämnden ska få besluta om provtagning för att följa upp en särskild föreskrift om att iaktta nykterhet och drogfrihet.

Efter beslut om att barnet eller den unge under vissa tider ska uppehålla sig i bostaden ska Polismyndigheten underrättas och socialnämnden ska få begära handräckning om det kan befaras att den särskilda föreskriften inte kan genomföras.

Elektronisk övervakning

Socialnämnden ska få besluta om elektronisk övervakning för kontroll av den särskilda föreskriften om att uppehålla sig i bostaden vissa tider. Barnet ska ha fyllt 15 år och övervakningen ska behövas för att förhindra eller förebygga brott. Elektronisk övervakning får aldrig pågå längre tid än sex månader. Polisen ska verkställa beslutet men företrädare för socialtjänsten ska närvara vid monteringen.

Ekonomiska konsekvenser

Vid bristande efterlevnad ska socialnämnden ha möjlighet att förena beslut om insats enligt LIV till vårdnadshavare med vite.

Sociala konsekvenser

Om barnet eller den unge inte följer beslut om insats, särskild föreskrift, drogstest eller elektronisk övervakning ska socialnämnden få kalla barnet eller den unge samt vårdnadshavare till ett samtal i syfte att förmå barnet eller den unge att efterleva beslutet.

Tillfällig föräldrapenning

Det ska införas en rätt till tillfällig föräldrapenning för föräldrar vid deltagande i insatser beslutade både med stöd av SoL och LIV. Rätten ska gälla såväl när insatserna riktas till föräldern som när insatserna riktas till barn och unga.

Handläggning

Ärenden och mål enligt LIV ska handläggas skyndsamt och beslut ska gälla omedelbart. Vid beslut om insatser och särskilda föreskrifter enligt LIV ska en särskild behandlingsplan upprättas. Var sjätte månad ska beslut om insats eller särskild föreskrift enligt LIV övervägas.

Allvarssamtal

Utredningen bedömer att det saknas behov av att införa en lagstadgad skyldighet att inom 24 timmar kalla vårdnadshavare och barn till ett samtal, men att det finns behov av att kalla den som fyllt 18 år men inte 21 år.

Förvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen instämmer i att stöd behöver ges tidigt till barn, unga och deras vårdnadshavare för att motverka en negativ utveckling, men ställer sig tveksam till om de tvingande inslag som föreslås skulle leda till önskad effekt, det vill säga att motivationen hos barn, ungdomar och deras familjer att ta emot

Datum
2025-02-20

Diarienummer
SN-2024/2298.103

stödinsatser faktiskt skulle öka genom utredningens förslag. Samtidigt vill förvaltningen betona att målet för samtliga sociala insatser måste fortsatt vara att verka för samtycke, frivillighet och aktivt deltagande mellan socialtjänster och barn, ungdomar samt dess vårdnadshavare.

Det är dock uppenbart att det finns en mindre grupp barn och ungdomar som, på grund av sin livssituation, sociala omständigheter, normbrytande beteende och en samverkan av olika riskfaktorer, undandrar sig frivilliga insatser och där föräldrarna saknar insikt eller förmåga att ta emot stöd. Lika uppenbart är det att en oroande andel av dessa barn riskerar att rekryteras in i kriminella strukturer, där de utnyttjas och manipuleras för att begå allvarliga brott. Många av dessa barn kan och bör fångas upp i ett tidigt skede för att förhindra den eskalering vi alltför ofta ser. För denna specifika målgrupp finns behov av alternativa insatser som viktiga verktyg för att bryta destruktiva mönster, minska rekryteringen till kriminalitet, stärka föräldrars insikt om barnets situation och skapa bättre förutsättningar för en tryggare framtid och frivilliga insatser bör vara utgångspunkten och förstahandsalternativet.

Genomförandet skulle innebära stora förändringar och medföra ekonomiska och juridiska konsekvenser. Kommunerna skulle bland annat delvis åläggas nya uppgifter som tex kontroll av drogtest och elektronisk övervakning. Samtliga förslag, även om de till viss del är utformade som befogenheter, innebär en viss inskränkning av det kommunala självstyret.

Förslaget innebär ett större ansvar för kommunerna. För att uppdraget ska kunna hanteras behöver det säkerställas att ekonomiska resurser tillförs och att implementeringen backas upp av kompetenshöjande insatser. Vidare ser Socialförvaltningen en risk i att lagförslaget, likt nuvarande 22 § LVU, saknar tydliga mekanismer för att säkerställa efterlevnad. Om barn eller vårdnadshavare vägrar delta i föreskrivna insatser är det oklart vilka ytterligare steg socialnämnden kan vidta för att säkerställa att insatserna faktiskt genomförs, utöver att överväga åtgärder enligt LVU.

Dessutom skulle förslaget kunna antas motverka intentionerna i förslaget om den nya socialtjänstlagen¹ som väntas träda i kraft i juli 2025 där syftet beskrivs som att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig. Ett möjligt scenario hade varit att införliva delar av utredningens förslag i kommande ny socialtjänstlag då det är en omfattande förändring att införa en helt ny lagstiftning med de organisatoriska, juridiska och ekonomiska förändringar det skulle medföra.

Socialförvaltningen vill se en förstärkt strategi för att motverka rekrytering till kriminalitet, men anser att detta bäst sker genom förbättrad samverkan och stärkta förebyggande insatser snarare än genom en helt ny lag.

¹ En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (2024)

Datum
2025-02-20

Diarienummer
SN-2024/2298.103

Förvaltningens bedömning är att föreslagna förändringar till stor del riskerar att inte uppfylla lagstiftarens syfte och att ändrade arbetssätt med mer tvingande inslag inom socialtjänsten så som det utformas i betänkandet, inte skulle få någon större inverkan för den enskildes och familjers motivation att ta emot stödinsatser.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget föreslås finansieras via det generella statsbidraget. Förslagen kommer innebära ökade kostnader för stat och kommuner samt för flera statliga myndigheter. Ekonomiskt tillskott kommer därför behöva tillföras kommunerna och berörda myndigheter.

Genom att en helt ny lagstiftning föreslås medför förslaget juridiska konsekvenser. Socialnämnderna kommer delvis få nya arbetsuppgifter och förslagen innebär ambitionshöjningar, vilket kommer att kräva utbildningssatsningar om den nya lagen och andra juridiska förändringar.

Jenny Swärd
Socialdirektör

Bilagor

1. Yttrande. Huddinge kommuns remissvar över promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas, DS 2024:30
2. En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (DS 2024:30)
[En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas - Regeringen.se](#) (hämtad 2025-02-03)

Beslutet ska skickas till

Socialdepartementet
Kommunstyrelsen